

POSTANOWIENIE WICEPREZESA TRYBUNAŁU

z dnia 19 października 2018 r.(*)

Postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych – Artykuł 279 TFUE – Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych – Regulamin postępowania przed Trybunałem – Artykuł 160 §§ 2 i 7 – Wniosek o orzeczenie inaudita altera parte – Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu

W sprawie C-619/18 R

mającej za przedmiot wniosek o zastosowanie, na podstawie art. 279 TFUE oraz art. 160 §§ 2 i 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem, środków tymczasowych, złożony w dniu 2 października 2018 r.

Komisja Europejska, reprezentowana przez K. Banks, H. Krämera i S.L. Kaledę, działających w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca,

przeciwko

Rzeczypospolitej Polskiej,

strona pozwana,

WICEPREZES TRYBUNAŁU,

po wysłuchaniu E. Tancheva, rzecznika generalnego,

wydaje następujące

Postanowienie

1 W swoim wniosku w przedmiocie środków tymczasowych Komisja Europejska wnosi do Trybunału o nakazanie Rzeczypospolitej Polskiej, by do czasu wydania przez Trybunał wyroku rozstrzygającego sprawę co do istoty:

- zawiesiła stosowanie przepisów art. 37 §§ 1–4 i art. 111 §§ 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5), art. 5 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 1045) (zwanym dalej „spornymi przepisami prawa krajowego”) oraz wszelkich środków podjętych w celu stosowania tych przepisów;
- podjęła wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, by sędziowie Sądu Najwyższego (Polska), których dotyczą wyżej wymienione przepisy, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im do dnia 3 kwietnia 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym;
- powstrzymała się od wszelkich działań zmierzających do powołania sędziów Sądu Najwyższego na stanowiska sędziów, których dotyczą przepisy stanowiące podstawę uchybienia i będące przedmiotem postępowania głównego, a także od wszelkich działań w celu wyznaczenia nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub wskazania, w miejsce Pierwszego Prezesa Sądu

Najwyższego, osoby, której powierzone jest kierowanie Sądem Najwyższym do czasu powołania nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;

- powiadomiła Komisję Europejską nie później niż w ciągu miesiąca od doręczenia postanowienia Trybunału zarządzającego wnioskowane środki tymczasowe, a następnie powiadamiała w regularnych odstępach jednego miesiąca, o wszystkich środkach, które przyjęła w celu pełnego zastosowania się do tego postanowienia.
- 2 Komisja wnosi również, na podstawie art. 160 § 7 regulaminu postępowania przed Trybunałem, o zarządzenie środków tymczasowych wskazanych w poprzednim punkcie jeszcze przed przedstawieniem uwag przez stronę pozwaną ze względu na bezpośrednie ryzyko poważnej i nieodwracalnej szkody dla zasady skutecznej ochrony prawnej w ramach stosowania prawa Unii.
- 3 Wnioski te zostały przedstawione w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego na podstawie art. 258 TFUE, wniesionej przez Komisję w dniu 2 października 2018 r. (zwanej dalej „skargą o stwierdzenie uchybienia”) i zmierzającej do stwierdzenia, po pierwsze, że obniżając wiek przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego i stosując go do sędziów powołanych do Sądu Najwyższego przed dniem 3 kwietnia 2018 r., a także przyznając Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej dyskrecjonalne prawo do przedłużenia czynnej służby sędziów tego sądu, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które ciążyą na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą praw podstawowych”).

Ramy prawne

- 4 W dniu 20 grudnia 2017 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał ustawę o Sądzie Najwyższym, która weszła w życie w dniu 3 kwietnia 2018 r. Ustawa ta była kilkakrotnie nowelizowana.
- 5 Na mocy art. 37 ustawy o Sądzie Najwyższym wiek przejścia w stan spoczynku sędziów Sądu Najwyższego został obniżony do 65 lat. Obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku ma zastosowanie wobec wszystkich sędziów tego sądu, również tych powołanych przed dniem wejścia w życie ustawy.
- 6 Przedłużenie czynnej służby sędziów Sądu Najwyższego po ukończeniu 65. roku życia jest zależne od złożenia przez tych sędziów oświadczenia o woli dalszego zajmowania stanowiska i przedstawienia zaświadczenia stwierdzającego zdolność, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziowskich, a także od zgody wyrażonej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przedłużenie to zostało uregulowane w art. 37 ustawy o Sądzie Najwyższym.
- 7 Na podstawie art. 111 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym sędziowie Sądu Najwyższego, którzy ukończyli 65. rok życia w dniu wejścia w życie ustawy lub osiągną ten wiek do dnia 3 lipca 2018 r., przechodzą w stan spoczynku z dniem 4 lipca 2018 r., chyba że do dnia 3 maja 2018 r. złożą oświadczenie i przedstawią zaświadczenie wskazane w poprzednim punkcie, a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie przez nich stanowiska sędziowskiego tego sądu. Artykuł 5 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw zawiera przepisy samodzielne regulujące procedurę przedłużenia czynnej służby sędziów Sądu Najwyższego, którzy osiągnęli wiek przejścia w stan spoczynku najpóźniej w dniu 3 lipca 2018 r.
- 8 Na podstawie art. 111 § 1a ustawy o Sądzie Najwyższym sędziowie Sądu Najwyższego, którzy ukończą 65. rok życia między 4 lipca 2018 r. a 3 kwietnia 2019 r., przejdą w stan spoczynku w dniu 3 kwietnia 2019 r., chyba że przed dniem 3 kwietnia 2019 r. złożą oświadczenie i przedstawią zaświadczenie, o których mowa w pkt 6 niniejszego postanowienia, a Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyrazi zgodę na dalsze zajmowanie przez nich stanowiska sędziowskiego tego sądu.
- 9 Co się tyczy sędziów Sądu Najwyższego, którzy zostali powołani przed dniem 3 kwietnia 2018 r. i osiągną wiek 65 lat po dniu 3 kwietnia 2019 r., art. 37 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym przewiduje, że przedłużenie czynnej służby tych sędziów po ukończeniu 65. roku życia podlega ogólnemu

systemowi, który wymaga złożenia oświadczenia i przedstawienia zaświadczenia, a także wyrażenia zgody przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, tak jak zostało to wskazane w pkt 6 niniejszego postanowienia.

- 10 Jak wynika z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, zgodnie ze spornymi przepisami prawa krajowego przy podejmowaniu decyzji o przedłużeniu czynnej służby sędziów Sądu Najwyższego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie jest związany żadnym kryterium, a jego decyzja nie podlega kontroli sądowej.
- 11 Wreszcie z wniosku w przedmiocie środków tymczasowych wynika, że ustawa o Sądzie Najwyższym uprawnia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do swobodnego decydowania, do dnia 3 kwietnia 2019 r., o zwiększeniu liczby sędziów w Sądzie Najwyższym.

W przedmiocie wniosku o orzeczenie inaudita altera parte

- 12 Zgodnie z art. 160 § 7 regulaminu postępowania sędzia orzekający w przedmiocie środków tymczasowych może uwzględnić wniosek również przed przedstawieniem uwag przez stronę przeciwną, a dany środek tymczasowy może następnie zostać zmieniony lub uchylony, również z urzędu.
- 13 Zgodnie z orzecznictwem, w szczególności gdy w celu zapewnienia prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości jest pożądane zapobieżenie temu, by postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych zostało pozbawione swej istoty i skuteczności, art. 160 § 7 regulaminu postępowania upoważnia sędziego rozpoznającego wniosek o zastosowanie środków tymczasowych do zarządzenia takich środków tytułem zabezpieczenia albo do czasu wydania postanowienia kończącego postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych, albo do czasu zakończenia postępowania głównego, jeśli nastąpi to wcześniej [postanowienie z dnia 2 lutego 2018 r., Nexans France i Nexans/Komisja, C-65/18 P(R)-R, niepublikowane, EU:C:2018:62, pkt 4 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 14 Rozpatrując potrzebę wydania takiego postanowienia, wspomniany sędzia powinien zbadać okoliczności danego przypadku [postanowienie z dnia 2 lutego 2018 r., Nexans France i Nexans/Komisja, C-65/18 P(R)-R, niepublikowane, EU:C:2018:62, pkt 5 i przytoczone tam orzecznictwo].

W przedmiocie fumus boni iuris

- 15 Przedstawione przez Komisję argumenty nie wydają się na pierwszy rzut oka ani oczywiście niedopuszczalne, ani oczywiście bezzasadne.
- 16 W istocie, zważywszy, że na obecnym etapie postępowania nie jest możliwe orzeczenie o zasadności tych argumentów ani nawet o istnieniu fumus boni iuris jako takiego, należy stwierdzić, że ta ostatnia kwestia będzie wymagała w niniejszym wypadku pogłębionego badania w świetle przedstawionych argumentów.
- 17 Do celów niniejszego postępowania inaudita altera parte wystarczy zatem stwierdzić, że nie można wykluczyć spełnienia przesłanki dotyczącej fumus boni iuris.

W przedmiocie pilnego charakteru

- 18 Jak wynika z wniosku w przedmiocie środków tymczasowych, sporne przepisy prawa krajowego zaczęto już stosować ze skutkiem w postaci przeniesienia w stan spoczynku znacznej liczby sędziów Sądu Najwyższego, w tym Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i dwóch prezesów izb. Okoliczność ta w połączeniu z dokonaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej równoległym zwiększeniem liczby sędziów tego sądu z 93 do 120, z opublikowaniem obwieszczenia o ponad 44 nieobsadzonych stanowiskach sędziowskich we wspomnianym sądzie, w tym o stanowisku zajmowanym przez Pierwszą Prezes oraz z powołaniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej 27

nowych sędziów, jak wynika z dostępnych Trybunałowi informacji, prowadzi do daleko idącej i natychmiastowej zmiany składu Sądu Najwyższego, która może ponadto zostać pogłębiona w drodze kolejnych nowych powołań.

- 19 Tymczasem, gdyby skarga o stwierdzenie uchybienia została ostatecznie uwzględniona, wynikałoby z tego, że wszystkie orzeczenia Sądu Najwyższego poprzedzające rozstrzygnięcie przez Trybunał wspomnianej skargi o stwierdzenie uchybienia byłyby wydane bez gwarancji związanych z przysługującym każdemu prawem podstawowym do dostępu do niezawisłego sądu, które zostało ustanowione w art. 47 karty praw podstawowych.
- 20 W tym względzie należy przypomnieć, że wymóg niezawisłości sędziów wchodzi w zakres istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, mającego podstawowe znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw, które jednostki wywodzą z prawa Unii, oraz dla zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim, określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości w postaci państwa prawnego [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 48].
- 21 Naruszenie prawa podstawowego, takiego jak ustanowione w art. 47 akapit drugi karty praw podstawowych, to jest prawa do niezawisłego sądu, już z samej natury tego prawa może prowadzić samo w sobie do wystąpienia poważnej i nieodwracalnej szkody.
- 22 W niniejszym wypadku przymiot sądu ostatecznej instancji przynależny Sądowi Najwyższemu oraz powaga rzeczy osądzonej, jaką będą miały w rezultacie orzeczenia wydane przez ten sąd do czasu ogłoszenia wyroku Trybunału orzekającego w przedmiocie skargi o stwierdzenie uchybienia, pozwalają wykazać w okolicznościach niniejszej sprawy zaistnienie rzeczywistego ryzyka powstania poważnej i nieodwracalnej szkody dla jednostek, w przypadku gdyby nie zarządzono wnioskowanych środków tymczasowych, a skarga o stwierdzenie uchybienia została ostatecznie uwzględniona przez Trybunał.
- 23 W tych okolicznościach w obecnym stadium postępowania należy stwierdzić, że przesłanka dotycząca pilnego charakteru jest spełniona.

W przedmiocie wyważenia interesów

- 24 Należy zauważyć, że gdyby skarga o stwierdzenie uchybienia nie została uwzględniona, zarządzenie wnioskowanych środków tymczasowych skutkowałoby jedynie przesunięciem w czasie stosowania spornych przepisów prawa krajowego. W tym kontekście należy stwierdzić, że zarządzenie takich środków nie jest w stanie poważnie narazić na szwank celu, któremu służą te przepisy.
- 25 Natomiast, gdyby skarga o stwierdzenie uchybienia została ostatecznie uwzględniona, natychmiastowe stosowanie takich przepisów mogłoby wywołać nieodwracalną szkodę w zakresie prawa podstawowego dostępu do niezawisłego sądu, ustanowionego w art. 47 akapit drugi karty praw podstawowych.
- 26 W tych okolicznościach w interesie prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości należy zarządzić wnioskowane przez Komisję środki tymczasowe i to do czasu wydania postanowienia kończącego postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych.

Z powyższych względów wiceprezes Trybunału postanawia, co następuje:

- 1) **Rzeczpospolita Polska zostaje zobowiązana, natychmiast i do czasu wydania postanowienia kończącego niniejsze postępowanie w przedmiocie środków tymczasowych, do:**
 - **zawieszenia stosowania przepisów art. 37 §§ 1–4 i art. 111 §§ 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, art. 5 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, oraz wszelkich środków podjętych w celu stosowania tych przepisów;**

- **podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia, by sędziowie Sądu Najwyższego (Polska), których dotyczą wyżej wymienione przepisy, mogli pełnić funkcje na tym samym stanowisku, korzystając z tego samego statusu, takich samych praw i warunków zatrudnienia, jakie przysługiwały im do dnia 3 kwietnia 2018 r., czyli do dnia wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym;**
- **powstrzymania się od wszelkich działań zmierzających do powołania sędziów Sądu Najwyższego na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego, których dotyczą przepisy stanowiące podstawę uchybienia i będące przedmiotem postępowania głównego, a także od wszelkich działań w celu wyznaczenia nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub wskazania, w miejsce Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, osoby, której jest powierzone kierowanie Sądem Najwyższym do czasu powołania nowego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego; oraz**
- **powiadomienia Komisji Europejskiej, nie później niż w ciągu miesiąca od doręczenia niniejszego postanowienia, a następnie powiadamiania w regularnych odstępach jednego miesiąca, o wszystkich środkach, które przyjęła w celu pełnego zastosowania się do tego postanowienia.**

2) Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 19 października 2018 r.

Sekretarz

Wiceprezes

A. Calot Escobar

R. Silva de Lapuerta

* Język postępowania: polski.